

Bostadsutskottets yttrande

1995/96:BoU10y

Skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus

Till skatteutskottet

Skatteutskottet har berett bostadsutskottet tillfälle att yttra sig över propositionerna 1995/96:198 – Ekonomisk-politiska åtgärder på skatte- och avgiftsområdet – och 1995/96:229 – Skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus – jämte motioner. I den förstnämnda propositionen finns inga förslag som berör bostadsutskottets ansvarsområde, däremot aviseras det förslag som sedermera lades fram i den sistnämnda propositionen. Vad gäller regeringens förslag tas i detta yttrande således endast upp förslagen i proposition 1996/96:229. Motioner har dock väckts med anledning av båda propositionerna i frågor som berör bostadsutskottets beredningsområde.

Sammanfattning

Bostadsutskottet tillstyrker regeringsförslaget om skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus och avstyrker samtliga i detta yttrande behandlade motioner.

Till yttrandet har fogats fem avvikande meningar.

Förslagen i proposition 1995/96:229 i korthet

I propositionen föreslås en skattereduktion för utgifter avseende byggnadsarbeten på bostadshus som utförs under tiden den 15 april 1996 – 31 december 1997. Förslaget ansluter i stora delar till reglerna för den skattereduktion för motsvarande ändamål som kunde utgå den 15 februari 1993 – 31 december 1994. En skillnad är att skattereduktionen nu föreslås kunna utnyttjas inte bara av fastighetsägare utan även av bostadsrättsinnehavare.

Skattereduktionen föreslås uppgå till 30 % av ett underlag som består av nedlagda arbetskostnader. I underlaget medräknas inte värdet av byggnadsarbete som utförts av ägaren eller vissa i lagförslaget med ägaren jämställda. För småhus uppgår skattereduktionen till högst 10 500 kr. För hyreshus är motsvarande belopp det högsta av beloppen 20 000 kr och tre gånger den fastighetsskatt som beräknas för bostadsdelen för hela kalenderåret 1996. Skattereduktionen för bostadsrättsinnehavare kan uppgå till högst 5 000 kr per lägenhet.

För att inte dubbel kompensation skall utgå i vissa fall föreslås att skattereduktion inte medges för åtgärder för vilka beviljats statligt ombyggnads-

I yttrandet behandlade motioner

Följande motioner väckta med anledning av proposition 1995/96:198 tar upp bostadsfrågor:

1995/96:Sk45 av Bo Lundgren m.fl. (m) yrkande 7 vari föreslås att riksdagen hos regeringen begär förslag om avdrag för reparationer och underhåll av egna bostäder. Motionärerna anser att det i stället för den av regeringen föreslagna skattereduktionen bör införas ett system med permanent avdrag för arbetskostnader vid reparation och underhåll av egna bostäder.

1995/96:Sk47 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 5 vari föreslås att riksdagen avslår förslaget till skattereduktion för byggnadsarbete på bostadshus. I yrkande 6 föreslås att riksdagen vid avslag på yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om krav på positiva miljöeffekter för ROT-projekt m.m.

1995/96:Sk50 av Mats Odell m.fl. (kds) yrkande 13 vari föreslås att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett vidgat ROT-program för tjänster riktade till hushållen. Motionärerna anför att skattereduktionen bör vara avsevärt större än vad regeringen förordat i propositionen. Yrskandet behandlas i detta yttrande endast till den del som avser åtgärder i bostadshus.

1995/96:Sk51 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) yrkande 11 vari föreslås att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skattereduktion för utgifter för bostadshus. Motionärerna anser att i den mån staten skall subventionera byggnadsarbeten, bör detta gälla arbeten med särskild miljöinriktning.

1995/96:Sk52 av Barbro Westerholm och Erling Bager (fp) vari föreslås att riksdagen – vid bifall till förslaget om ett nytt ROT-program – som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att inom ramen för detta program genomföra en flerårig satsning på allergisanering av offentliga lokaler. Motionärerna anför att det i dagens statsfinansiella läge inte är försvarligt att satsa skattemedel på ROT-åtgärder. Skulle riksdagen ändå besluta om en sådan satsning förordas emellertid att medlen används för ett flerårigt program om 400 miljoner kronor per år för allergisanering av offentliga lokaler.

Följande motioner har väckts med anledning av proposition 1995/96:229:

1995/96:Sk56 av Bo Lundgren m.fl. (m) yrkande 1 vari föreslås att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett permanent system som sänker skattekielen på arbete för reparation och underhåll av egna bostäder. I yrkande 2 föreslås att riksdagen avslår proposition 1995/96:229. Motionärerna framhåller att nuvarande skattebelastning utgör ett kraftigt hinder för efterfrågan av tjänster i form av arbete med reparation och underhåll.

1995/96:Sk57 av Isa Halvarsson och Karin Pilsäter (båda fp) vari föreslås att riksdagen avslår proposition 1995/96:229. I motionen hänvisas till statsfinanserna samt till att generella förbättringar av företagsklimatet även skulle gynna byggsektorn.

1995/96:Sk58 av Mats Odell m.fl. (kds) yrkande 2 vari föreslås att riksdagen beslutar att skattereduktion skall medges med ett belopp motsvarande 60 % av underlaget. I yrkande 3 föreslås att riksdagen beslutar att skattereduktion skall medges även åren 1998 och 1999. Motionens yrkande 1 avser förslag om en bredare bas för skattereduktionen. Detta förslag tas dock inte upp i bostadsutskottets yttrande. Vad gäller regeringsförslaget om skattereduktion för arbete på bostadshus framhåller motionärerna att man i grunden är positiva men att man förordar ändringar av lagförslaget enligt yrkandena 2 och 3 i syfte att minska risken för svartarbete och för att skapa större kontinuitet.

1995/96:Sk59 av Lars Bäckström m.fl. (v) yrkande 1 vari föreslås att riksdagen med avslag på regeringens proposition 1995/96:229 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om riktade stöd inom bostadssektorn. Motionärerna anser att stimulansen av byggsektorn i första hand bör ske genom de befintliga stödformerna – det extra statliga stödet för förbättring av bostäder respektive bidraget för förbättring av inomhusmiljön i bostäder och vissa lokaler. Dessutom förordar man att ett särskilt stöd med miljöprofil inrättas för egnahem. De olika stöden föreslås utgå inom samma ekonomiska ram som beräknats för regeringsförslaget, dvs. totalt 3 500 miljoner kronor. Som ett andrahandsyrkande, i händelse av att riksdagsbehandlingen leder till ett stöd för systemet med skattereduktion, föreslår motionärerna i yrkande 2 att riksdagen begär ett nytt förslag som gynnar eftersatta bostadsområden.

1995/96:Sk60 av Ronny Korsberg m.fl. (mp) vari föreslås i yrkande 1 att riksdagen avslår proposition 1995/96:229. Det anförts att merparten av arbetena som medför skattereduktion sannolikt skulle ha utförts ändå. I yrkande 2 föreslås att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ytterligare minst 600 miljoner kronor anslås under budgetåret 1995/96 till allergisanering. Motionärerna avser det bidrag som kan utgå för förbättring av inomhusmiljön i bostäder och vissa lokaler. I yrkande 3 föreslås att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett ”grönt” ROT-bidrag. Stödet föreslås gå till ekologiskt riktigt byggande med miljöanpassade material.

Skrivelser

Skrivelser med anknytning till de frågor som behandlas i detta yttrande har till bostadsutskottet inkommit från Länsbostadsdirektörsföreningen, Sveriges allmännyttiga bostadsföretag (SABO) och Byggentreprenörerna.

Investeringarna inom bostadssektorn har under flera år legat på en mycket låg nivå. Enligt en redovisning i den ekonomiska vårpropositionen är bostadsbyggandets andel av BNP nu den lägsta under hela efterkrigstiden. Den historiskt sett mycket låga nivån på nyproduktionen av bostäder har emellertid under de senaste åren till viss del motverkats av en ökad satsning på ROT-åtgärder (Reparationer, Ombyggnad, Tillbyggnad) i det befintliga bostads- och byggnadsbeståndet. Denna satsning har delvis kommit till stånd med olika former av statliga stöd som inrättats av bl.a. sysselsättningspolitiska skäl. Ett extra statligt stöd för förbättring av bostäder (SFS 1994:1994) har således kunnat utgå för projekt som påbörjas under tiden 1 januari 1995–30 september 1995 och slutförs senast under år 1996. Dessutom har stöd givits åt förbättringar av inomhusmiljön i bostäder och vissa lokaler (SFS 1995:802) för projekt för vilka preliminär ansökan om stöd inlämnats senast den 29 februari 1996.

Bostadsutskottet har vid olika tillfällen understrukit behovet av att upprätthålla investeringarna inom bostadssektorn på en rimlig nivå. Genom att ledig kapacitet inom byggsektorn kunnat utnyttjas för att genomföra nödvändiga reparations- och underhållsarbeten m.m. i bostäder och andra byggnader har den höga arbetslösheten inom branschen kunnat begränsas. Olika prognoser tyder på att bostadsefterfrågan inom några år kommer att öka påtagligt i vissa delar av landet. Det är därför angeläget att tillräcklig byggkapacitet står till buds när nyproduktionen av bostäder åter ökar.

Bostadsutskottet ser således positivt på fortsatta stimulansåtgärder inom ROT-sektorn. Som framhållits i flera motioner kan den lämpligaste formen för och omfattningen av stimulansåtgärderna diskuteras. Utskottet har förståelse för de synpunkter som framförs i motion 1995/96:Sk59 (v) om att vissa fördelar skulle kunna uppnås med en fortsatt stödgivning enligt redan etablerade bidragsformer. Behovet av kontinuitet vad gäller villkoren för bygg- och bostadssektorn har vid flera tillfällen framhållits av utskottet. Regeringen har emellertid nu gjort bedömningen att syftet att öka kapacitetsutnyttjandet inom byggsektorn och att motverka arbetslösheten i dagsläget bäst kan uppnås genom ett system med skattereduktion för byggnadsarbeten på bostadshus. Den skattereduktion som kunde utgå under år 1993 och 1994 anses ha givit ett gott resultat. Bostadsutskottet har inte skäl att ifrågasätta denna bedömning.

I dagens statsfinansiella läge måste satsningar inom olika samhällssektorer utformas på ett sådant sätt att hänsyn tas till det totala samhällsekonomiska och statsfinansiella utfallet. Det viktigaste är naturligtvis att stödet får avsedd effekt och att sysselsättningen inom sektorn kan upprätthållas. Det bör även framhållas att det föreslagna systemet med skattereduktion för byggnadsarbete i huvudsak ansluter till vad som gällde under åren 1993 och 1994. Under denna period fanns hos såväl bygg- och bostadsföretag som hos en bredare allmänhet en utbredd kännedom om möjligheten till skattereduktion. Det finns därför skäl att anta att en ny period med möjlighet till skattereduktion nu kan introduceras utan de initiala problem som ofta blir följderna av helt nya stödformer.

Förslag om att avslå propositionen av framför allt statsfinansiella skäl förs fram i Folkpartiets partimotion 1995/96:Sk47 samt i motion 1995/96:Sk57 (fp). Bostadsutskottet vill i denna fråga erinra om att en bevarad kapacitet i byggbranschen i form av arbetskraft och realkapital kan få stor samhällsekonomisk betydelse och därmed även en positiv inverkan på statens finanser. Utskottet kan därutöver hänvisa till vad i propositionen anförts om att en ökad byggaktivitet leder till minskade utgifter i form av arbetslöshetsunderstöd samt till ökade skatte- och avgiftsintäkter.

I flera motioner framhålls att eventuella statliga stimulansåtgärder inom ROT-sektorn bör ges en mer direkt miljöinriktning. Förslag om fortsatt bidragsgivning till inomhusmiljön i bostäder och vissa lokaler läggs fram i motionerna 1995/96:Sk59 (v) och 1995/96:Sk60 (mp). I den senare motionen förordas även att riksdagen begär ett förslag om ett ”grönt” ROT-bidrag. Motsvarande förslag finns också i motion 1995/96:Sk51 (mp). En flerårig satsning på allergisanering av offentliga lokaler föreslås i motion 1995/96:Sk52 (fp).

Bostadsutskottet, som ägnat stor uppmärksamhet åt frågor om inomhusmiljön och åtgärder för att skapa sunda boendemiljöer, anser det givetvis vara önskvärt att de byggnadsåtgärder som fortsättningsvis kommer att vidtas med utnyttjande av skattereduktionen i hög grad inriktas mot angelägna miljöförbättrande åtgärder. Ett utbrett intresse för att vidta sådana åtgärder har också framkommit i samband med den stödgivning som under det senaste året varit direkt inriktad mot förbättringar av inomhusmiljön. Som framgår av motion Sk60 (mp) tyder preliminära beräkningar på att efterfrågan på detta stöd inte helt kan tillgodoses inom den tillgängliga medelsramen om ca 1 000 miljoner kronor. En fördel i detta avseende med den nu föreslagna skattereduktionen i förhållande till den tidigare bidragsformen är att de fastighetsägare som önskar vidta miljöförbättrande åtgärder – eller andra typer av byggnadsåtgärder – inte behöver sväva i ovisshet om att erforderliga medel kommer att stå till buds när ansökan om skattereduktion behandlas. Skattereduktion kommer enligt regeringsförslaget att medges utan någon rambegränsning av det totala utnyttjandet, under förutsättning att den sökande i övrigt har uppfyllt villkoren för reduktionen. Några bestämmelser som förhindrar åtgärder som inriktas mot exempelvis förbättringar ur allergisynpunkt finns inte. Bostadsutskottet kan därför inte se någon motsättning mellan önskemålet om miljöinriktade satsningar och regeringsförslagets utformning. Utskottet vill i sammanhanget också erinra om de riktade stöd till miljöförbättrande åtgärder som fortfarande kan utgå för radonsanering och från fonden för fukt- och mögel-skador i småhus.

Ett i förhållande till regeringens förslag mer omfattande system för skattereduktion eller skatteavdrag förordas i vissa motioner. Således föreslås i motionerna 1995/96:Sk45 (m) och 1995/96:Sk56 (m) att riksdagen skall begära förslag om ett system med permanent avdrag för reparationer och underhåll på egna bostäder. Bostadsutskottet har under det innevarande riksdagsåret avstått från att göra uttalanden om formerna för statens stöd till bostadssektorn på längre sikt med hänvisning till den Bostadspolitiska utredningens pågående arbete. Inte heller i detta sammanhang är utskottet berett att föregripa den parlamentariska utredningens förslag i frågan.

Även i motionerna 1995/96:Sk50 (kds) och 1995/96:Sk58 (kds) föreslås en utvidgning i förhållande till regeringförslaget. Motionärerna anför dock att man i grunden är positiva till förslaget i propositionen. I den sistnämnda motionen förordas i yrkande 2 att nivån på skattereduktionen bestäms till 60 % och i yrkande 3 att reduktionen även medges under åren 1998 och 1999. Övriga i motionen förordade utvidgningar av basen för skattereduktion m.m. ligger inte inom bostadsutskottets beredningsområde. De behandlas därför inte i detta yttrande. Vad gäller förslaget att förlänga möjligheten till skattereduktion med två år vill utskottet dels hänvisa till det ovan anförda om den Bostadspolitiska utredningens förslag, dels till svårigheterna att nu bedöma behovet av den aktuella stimulansen under de sista åren på 1990-talet. Förhoppningen är givetvis att byggarbetsmarknaden efter år 1997 skall vara i sådan balans att behovet av tidsbegränsade särskilda insatser starkt minskat eller helt kan undvaras. Den av regeringen föreslagna nivån på skattereduktionen – 30 % – måste ses i förhållande till vilket skattebortfall som i det rådande statsfinansiella läget är acceptabelt. Erfarenheterna från den tidigare perioden med skattereduktion visar också att denna nivå är tillräcklig för att stimulera till en relativt omfattande byggnadsverksamhet.

Bostadsutskottet anser sammanfattningsvis att regeringförslaget om skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus bör vinna riksdagens bifall. Med hänvisning till det ovan anförda avstyrker utskottet samtliga i detta yttrande behandlade motionsyrkanden.

Inför den fortsatta beredning av lagförslaget vill bostadsutskottet avslutningsvis göra skatteutskottet uppmärksam på att begreppet *bostadsrättsinnehavare* som används i propositionen normalt inte används i författningstext. I bostadsrättslagen (1991:614) m.fl. relevanta lagar används i stället begreppet *bostadsrättshavare*.

Stockholm den 28 maj 1996

På bostadsutskottets vägnar

Knut Billing

I beslutet har deltagit: Knut Billing (m), Lennart Nilsson (s), Rune Evensson (s), Marianne Carlström (s), Rigmor Ahlstedt (c), Lars Stjernkvist (s), Stig Grauers (m), Lena Larsson (s), Owe Hellberg (v), Lilian Virgin (s), Inga Berggren (m), Per Lager (mp), Ulf Björklund (kds), Carina Moberg (s), Juan Fonseca (s), Peter Weibull Bernström (m) och Lennart Fremling (fp).

1. Skattereduktion för byggnadsarbete

Knut Billing, Stig Grauers, Inga Berggren och Peter Weibull Bernström (m) anser att bostadsutskottets yttrande under rubriken Utskottet bort ha följande lydelse:

Även om skattesystemet som sådant inte nu är föremål för överväganden förtjänar det enligt utskottets mening att påpekas att detta system i mångt och mycket är grunden till de problem som i dag finns i byggsektorn. Olika skatter och avgifter utgör en orimligt hög andel av den totala byggkostnaden. Inte minst gäller detta vid reparation, om- och tillbyggnad (ROT). De bidrar dessutom till att kraftigt begränsa efterfrågan. Ett minskat skatteuttag avseende såväl inkomstbeskattningen som skatten på byggande och boende är därför synnerligen angeläget. Detta bör enligt utskottets mening åstadkommas genom en genomgripande reformering av skattesystemet i enlighet med vad Moderata samlingspartiet föreslagit bl.a. i sin partimotion 1995/96:Fi78. Målet bör således vara att skapa sådana allmänna förutsättningar för byggande och boende att samhällets insatser och styrning kan minimeras.

En ytterligare förutsättning för en bostadsproduktion som svarar mot efterfrågan är stabila och förutsägbara spelregler. Med ett sådant synsätt framstår det som mindre lämpligt att mer eller mindre planlöst införa temporära åtgärder på det sätt som skett under senare år. Här har skatteavdrag och bidrag med olika konstruktion både avlöst och överlappat varandra på ett sätt som nästan inte kunnat överblickas. Det är naturligtvis inte möjligt att upprätthålla en jämn bostadsproduktion och ett planmässigt underhåll i en situation där förutsättningarna hela tiden ändras. Sammantaget talar detta enligt utskottets mening för att den av regeringen tidsbegränsade skattereduktionen för byggnadsarbeten inte bör införas. Regeringens förslag avstyrks i enlighet med vad som förordas i motion 1995/96:Sk56 (m) yrkande 2.

Åtgärder inom ROT-sektorn är jämfört med nyproduktion väsentligt mer arbetsintensiva. Det innebär att en stor del av kostnaden vid denna typ av projekt utgörs av arbetskostnader. En följd av detta är att skattebelastningen på denna typ av arbeten i form av inkomstskatt, löneskatt och mervärdesskatt blir särskilt stor. Enligt utskottets mening kan det mot bakgrund härav finnas skäl att överväga införandet av ett permanent system för avdrag för ROT-åtgärder som avser den egna bostaden. Genom en sådan avdragsrätt skulle de negativa effekterna av dagens skattesystem minskas samtidigt som långsiktiga spelregler för denna del av byggmarknaden läggs fast.

Vad utskottet nu med anledning av motionerna 1995/96:Sk45 (m) yrkande 7 samt 1995/96:Sk56 (m) yrkande 1 anfört om ett permanent system med skattereduktion för ROT-åtgärder i den egna bostaden bör riksdagen som sin mening ger regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks av utskottet i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad nu förordats.

Lennart Fremling (fp) anser att bostadsutskottets yttrande under rubriken Utskottet bort ha följande lydelse:

Sverige har ett i förhållande till andra länder i många avseenden modernt och väl utformat byggnadsbestånd. Det skulle mot denna bakgrund kunna hävdas att något behov för staten att genom bidrag eller tillfälliga skattesubventioner stimulera till reparations- och underhållsåtgärder inte föreligger. Särskilt i dagens statsfinansiella läge borde de begränsade resurserna i första hand kunna inriktas mot insatser på särskilt angelägna samhällsområden, som exempelvis stöd till äldre och handikappade. Dessvärre är emellertid inte bilden av det svenska byggnadsbeståndet helt entydig. Inom detta bestånd finns också ett stort antal byggnader som kommit att betecknas som "sjuka hus". Brister i byggprocessen och olämpliga byggmaterial har lett fram till att vi i dag har bl.a. många offentliga lokaler som kan vara hälsovådliga att vistas i under längre tid. Detta gäller inte minst många skollokaler och andra byggnader där barn och ungdomar vistas dagligen.

Bostadsutskottet anser mot denna bakgrund att eventuella statliga stimulansåtgärder inom ROT-sektorn direkt bör inriktas mot åtgärder för att förbättra inomhusmiljön. Tyvärr har inte regeringens förslag om skattereduktion för byggnadsarbete avgränsats på detta sätt. Bostadsutskottet delar bedömning i motionerna 1995/96:Sk47 (fp), 1995/96:Sk52 (fp) och 1995/96:Sk57 (fp) att det i rådande statsfinansiella läge inte är försvarligt att satsa skattemedel på ett nytt allmänt ROT-program för bostäder i enlighet med regeringens förslag. Däremot har beredningen av detta ärende visat att ett brett stöd kan uppnås för stimulans av byggnadsåtgärder som på sikt leder till att folkhälsan förbättras och därmed till minskade utgifter för sjukskrivningar och sjukvård. Ett förslag med denna inriktning läggs fram i motion 1995/96:Sk52 (fp). I motionen föreslås en flerårig satsning på allergisanering av offentliga lokaler.

Under lång tid har de växande problemen med allergier, speciellt bland barn och ungdomar, diskuterats utan att man från samhällets sida vidtagit tillräckliga åtgärder. Det tillfälliga stöd som under det senaste året kunnat utgå för förbättringar av inomhusmiljön har visserligen lett till att många byggnader åtgärdats, men problemens omfattning kräver mer uthålliga insatser från samhällets sida. Allergier har utvecklats till något av en folksjukdom som uppemot tre miljoner svenskar lider av i dag. Två av fem barn är drabbade av någon form av symptom. Detta leder givetvis framför allt till lidande för de drabbade men också till stora samhällsekonomiska förluster. Insatser för att förebygga allergier kan därför antas på sikt även i ekonomiska termer vara väl motiverade.

Det förslag som läggs fram i motionen, och som bostadsutskottet således ställer sig bakom, innebär att 400 miljoner kronor årligen bör utgå i form av statsbidrag till byggnadsåtgärder som förbättrar inomhusmiljön i offentliga lokaler på ett sådant sätt att risken för allergier minskar. För att inte den enskilda kommunens ekonomiska situation skall bli avgörande för vilka byggnader som åtgärdas bör den statliga bidragsandelen sättas högre än den nivå – 30 % – som under det senaste året tillämpats för det tillfälliga stödet

till åtgärder i inomhusmiljön. Det bör ankomma på regeringen att utarbeta de närmare villkoren för ett saneringsprogram med den inriktning som utskottet nu förordat och skyndsamt återkomma till riksdagen med förslag i frågan.

Bostadsutskottet anser att skatteutskottet med anledning av motionerna 1995/96:Sk47 (fp), 1995/96:Sk52 (fp) och 1995/96:Sk57 (fp) och med avslag på proposition 1995/96:229 bör föreslå riksdagen att som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet ovan anfört. Utskottets ställningstagande innebär vidare att vissa andra motionsyrkanden om miljöinriktning av ROT-satsningarna till stor del kan anses bli tillgodosedda. I övrigt avstyrks de i detta yttrande behandlade motionsyrkandena.

3. Skattereduktion för byggnadsarbete

Owe Hellberg (v) anser att bostadsutskottets yttrande under rubriken Utskottet bort ha följande lydelse:

Utmärkande för 1990-talets byggsektor har varit en kraftigt fallande bostadsproduktion. Även om nedgången har varit störst för nyproduktionen har den också gällt ombyggnadssidan. Nedgången återspeglas inte bara i extremt låga produktionstal utan också i en mycket stor arbetslöshet bland byggnadsarbetarna. Olika åtgärder har visserligen vidtagits för att motverka denna utveckling men dessa har uppenbarligen inte varit tillräckliga. Som framhålls i motion 1995/96:Sk59 (v) finns det skäl att även fortsättningsvis stimulera och stödja olika byggnadsåtgärder. Eftersom åtgärder som avser reparation, om- och tillbyggnad (ROT) är sysselsättningsintensiva framstår stöd till denna typ av projekt som särskilt lämpliga i det nuvarande arbetsmarknadsläget. Utskottet delar sålunda den av regeringen framförda uppfattningen att stöd till ROT-åtgärder även fortsättningsvis bör utgå. Det frågan gäller är därför vilka former för och vilken inriktning av stödet som bör väljas.

Bostadsutskottet har tidigare uttryckt den principiella uppfattningen att statens stöd till byggandet bör hanteras inom bostadsadministrationen. Till grund för detta ställningstagande ligger bl.a. att bidragssystem visat sig vara effektivare än åtgärder inom skattesystemet samtidigt som kontroll och utvärdering av stödet underlättas. Utskottet kan också konstatera att de riktade bidrag till ROT-åtgärder som kunnat utgå under det senaste året – dvs. det extra statliga bostadsförbättringsstödet och stödet till förbättring av inomhusmiljön – rönt stor efterfrågan och därmed bidragit till att upprätthålla byggsysselsättningen. Enligt utskottets mening är en förlängning av dessa stöd att föredra framför den skattereduktion som regeringen nu föreslår. Vid ett sådant förfarande skulle dessutom den kunskap som redan i dag finns hos bostadsmyndigheterna kunna utnyttjas för att omedelbart få en snabb och effektiv handläggning av bidragsärendena. Vid myndigheterna finns också administrativa stödrutiner i form av ansökningsblanketter, informationsmaterial m.m. redan färdiga.

Sammantaget talar det nu anförda enligt utskottets mening för att ett system med bidrag, i enlighet med vad som förordas i motion 1995/96:Sk59 (v) yrkande 1, bör väljas före det av regeringen förordade systemet med skattereduktion. Utskottets ställningstagande i denna del ansluter också till utskot-

tets uttalande våren 1995 om att villkoren för statens stöd till byggandet inte bör ändras alltför ofta (bet. 1994/95:BoU18 s. 33). De särskilda förutsättningar som råder inom byggsektorn med bl.a. långa planerings- och genomförandetider förutsätter en viss stabilitet i villkoren för verksamheten.

Den fortsatta stödgivningen bör vidare i enlighet med förslaget i motionen kompletteras med ett särskilt bidrag med miljöprofil riktat mot egnahemssektorn. Inom ramen för ett sådant bidrag kan fortsatta satsningar på exempelvis solvärmeanläggningar och ackumulatortankar stimuleras. Det bör ankomma på regeringen att utforma de närmare villkoren för det föreslagna bidraget. Sammanlagt bör det fortsatta stödet till ROT-åtgärder, enligt vad utskottet nu förordat, utgå med samma belopp – 3 500 miljoner kronor – som regeringen beräknat för skattereduktionen.

Det är, som framgått ovan, utskottets uppfattning att ett bidragssystem är att föredra framför ett system med skattereduktion. Samtidigt är självfallet ett stöd i form av skatteavdrag bättre än inget stöd alls. Skulle den fortsatta beredningen av ärendet vid skatteutskottet visa att andra än bostadspolitiska skäl talar för att ett system med skattereduktion ändå bör väljas, bör därför denna typ av stöd kunna accepteras. Som anförs i motion 1995/96:Sk59 (v) yrkande 2 bör dock en förutsättning i detta fall vara att villkoren för skattereduktionen ges en sådan utformning att systemet i första hand gynnar ROT-insatser i eftersatta bostadsområden och i större flerbostadshus.

4. Skattereduktion för byggnadsarbete

Per Lager (mp) anser att bostadsutskottets yttrande under rubriken Utskottet bort ha följande lydelse:

Staten har under de senaste åren riktat olika former av tidsbegränsade stöd mot bygg- och bostadssektorn. I de flesta fallen har dessa stöd kunnat utgå utan att krav ställts på att byggnadsåtgärderna skall vidtas på ett ekologiskt hållbart och miljöriktigt sätt. Följden har blivit att många bostäder byggts eller byggts om enligt metoder som redan visat sig ge problem på sikt. Användandet av olämpliga byggmaterial och installation av komplicerade ventilationsanläggningar har starkt bidragit till de osunda inomhusmiljöer som i dag finns både i bostäder och i många andra byggnader.

I den mån som staten fortsättningsvis bör stödja s.k. ROT-projekt är det mot denna bakgrund självklart att krav bör ställas på att åtgärderna i fortsättningen vidtas på ett långsiktigt miljöriktigt sätt. Utskottet beklagar att det av regeringen nu föreslagna systemet för skattereduktion inte givits en sådan utformning. Riksdagen bör därför avslå regeringsförslaget och skyndsamt begära ett nytt förslag om ett ”grönt” ROT-bidrag i enlighet med vad som förordats i motionerna 1995/96:Sk51 (mp) och 1995/96:Sk60 (mp). Det bör ankomma på regeringen att utarbeta de närmare villkoren för bidrag som stimulerar till ett ekologiskt riktigt byggande med miljöanpassade material, byggmetoder och energisystem.

Ett av de stöd till byggnadsåtgärder som kunnat utgå under senare tid har emellertid givits den förordade inriktningen. Stödet till s.k. allergisanering, dvs. bidraget för förbättringar av inomhusmiljön i bostäder och vissa lokaler

(SFS 1995:802), har endast utgått till åtgärder som bedömts vara nödvändiga för att avhjälpa olägenheter som föranletts av fukt och dålig luftkvalitet, brister i ventilationssystemen eller av hälsofarliga material. Ursprungligen anslogs 1 800 miljoner kronor för detta ändamål. Under hösten 1995 godkände riksdagen att 800 miljoner kronor av de anslagna medlen skulle få användas för det extra statliga stödet för bostadsförbättring. Omfördelningen gjordes mot bakgrund av att regeringen vid detta tillfälle redovisade bedömningen att de anslagna medlen för åtgärder i inomhusmiljön inte fullt ut skulle komma att tas i anspråk. Det har emellertid därefter visat sig att efterfrågan på detta stöd beräknas överstiga de nu tillgängliga medlen med omkring 800 miljoner kronor. Bostadsutskottet ansluter sig till bedömningen i motion 1995/96:Sk60 (mp) yrkande 2 om att ytterligare minst 600 miljoner kronor behöver anslås för den aktuella stödformen under budgetåret 1995/96. De åtgärder som kan komma till stånd med detta relativt sett begränsade medelstillskott är arbetsintensiva och angelägna ur sysselsättningssynpunkt. De bidrar dessutom till att ovärderlig kunskap om hälsosamt byggande kan genereras och spridas. Utskottet bedömer därför de åtgärder som stöds med bidraget till förbättring av inomhusmiljön vara betydligt mer angelägna än vad som sannolikt skulle kunna uppnås med de 3 500 miljoner kronor som den föreslagna skattereduktionen beräknas kosta staten.

Med hänvisning till det ovan anförda förordar således bostadsutskottet att skatteutskottet med anledning av motionerna 1995/96:Sk51 (mp) och 1995/96:Sk60 (mp) samt med avslag på proposition 1995/96:229 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet ovan anför. Ett sådant ställningstagande innebär vidare att även förslagen om en miljöriktig inriktning på ROT-åtgärderna i motionerna 1995/96:Sk59 (v) och 1995/96:Sk52 (fp) till stor del kan anses bli tillgodosedda. Övriga i detta yttrande behandlade motionsyrkanden avstyrks av bostadsutskottet.

5. Skattereduktion för byggnadsarbete

Ulf Björklund (kds) anser att bostadsutskottets yttrande under rubriken Utskottet bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen att situationen på byggmarknaden i dag är sådan att den motiverar införandet av ett till byggsektorn riktat stöd. Inte minst det förhållandet att åtgärder som avser reparation, om- och tillbyggnad (ROT) är speciellt sysselsättningsintensiva gör ett stöd till denna sektor väl motiverat. Däremot finns det enligt utskottets mening anledning att överväga stödets närmare utformning.

Under åren 1993 och 1994 kunde under vissa förutsättningar skatteavdrag erhållas för byggnadsarbeten på bostadshus. Systemet kom att utnyttjas av ett stort antal fastighetsägare och det beräknas ha skapat upp till 30 000 nya arbetstillfällen. På förslag av den nuvarande regeringen ersattes emellertid skatteavdraget med ett bidragssystem. Detta innebar att ett inarbetat och väl fungerande system ersattes av ett system som för de flesta framstod som krångligare och svårare att utnyttja. Bidragen var dessutom betydligt mindre förmånliga. Den kontinuitet i statens stöd till bostadsbyggandet som brukar

förespråkas i andra sammanhang bröts därmed. Enligt utskottets mening är det olyckligt att på detta sätt skapa osäkerhet och förvirring bland dem som stödet riktar sig till. Inte minst för småhusägarna torde det vara svårt att hålla reda på vilket eller vilka stöd som kan komma i fråga vid en viss tidpunkt.

Enligt utskottets mening talar de hittillsvarande erfarenheterna av olika statliga stimulansåtgärder för en återgång till ett system med skattereduktion. Utskottet delar sålunda regeringens uppfattning i detta avseende. Till grund för utskottets ställningstagande ligger dock inte enbart bostadspolitiska överväganden. Även behovet i övrigt av att stimulera tjänstesektorn, speciellt vad avser den del som utnyttjas av hushållen, talar för ett system med skattereduktion. De frågor om en bredare bas för skattereduktionen som tas upp i motion 1995/96:Sk58 (kds) bör således beaktas när ett sammanhållet system för att stimulera tjänster riktade mot hushållen utformas. Bostadsutskottet tar dock i sitt yttrande inte upp förslagen i den aktuella motionen om vilken typ av arbete utöver byggnadsåtgärder som bör berättiga till skattereduktion.

Ett minskat skattetryck på tjänster är enligt utskottets mening en absolut förutsättning för att normala hushåll skall kunna utnyttja arbetskraft för att utföra arbeten på den egna bostaden. Ett system med skatteavdrag bidrar dessutom till att minska förekomsten av s.k. svartjobb och därmed till att öka statens skatteintäkter. En förutsättning för att de nu förordade avdragen skall få de önskade effekterna är dock att avdragsnivån sätts tillräckligt högt. Utskottet gör i denna fråga bedömningen att det av regeringen föreslagna avdraget med 30 % av arbetskostnaden inte är tillräckligt för att förhindra utnyttjandet av svart arbetskraft. I enlighet med förslaget i motion 1995/96:Sk58 (kds) bör därför avdraget bestämmas till 60 % av arbetskostnaden.

Enligt förslaget i propositionen bör skatteavdrag kunna erhållas för arbeten som utförs t.o.m. utgången av år 1997. För att undvika de tröskeffekter och den ryckighet som en så begränsad varaktighet skulle kunna ge upphov till, bör enligt utskottets mening skatteavdrag kunna erhållas också för åren 1998 och 1999. Härigenom uppnås en bättre kontinuitet som bl.a. innebär att sysselsättningspotentialen inom ROT-sektorn bättre kan tas till vara.

Vad utskottet nu med anledning av motion 1995/96:Sk58 (kds) yrkandena 2 och 3 anfört om skattereduktionen för byggnadsarbeten innebär att regeringens lagförslag bör godtas med de ändringar avseende reduktionsnivå och varaktighet som föreslagits i motionen. Det bör ankomma på skatteutskottet att utforma de nödvändiga lagändringarna. Övriga motionsyrkanden som behandlas i detta yttrande avstyrks av bostadsutskottet.